Copilul Dobrogean

Revistă a școlilor din Dobrogea

DIN 1935

OCTOMBRIE 2026 PENTRU ȘCOLILE DIN CONSTANȚA ȘI TULCEA APARE LUNAR

EDUCAȚIE	**PAG. 1**	LITERATURĂ	**PAG. 5**
TRADIȚII	**PAG. 9**	ISTORIE	**PAG. 11**
CREAȚIILE ELEVILOR	**PAG. 12**		

EDUCAȚIE

Redacția își deschide porțile

Redacția

Redacția, cu ușa deschisă. Ilustrație.

Copilul Dobrogean începe o serie nouă, pentru școlile din Constanța și Tulcea. Aceasta este ediția nr. 1. De aici înainte apare un număr pe lună. Cifra de pe frontispiciu nu este luna din calendar. Octombrie nu este numărul 10. Numărul crește doar când redacția închide o ediție.

Ce face proiectul

Un text pornește de la elev. Se scrie în panou, de la o pagină goală sau după un șablon: compunere, poem, interviu, cronică, știre. Ajunge la profesor. Profesorul îl poate întoarce cu indicații sau poate propune o corectură, pe care elevul o acceptă sau o lasă deoparte. Apoi textul trece pe la director. Directorul îl aprobă pentru școală. Redacția îl publică, sau îi pune o dată. Abia atunci se poate citi.

CONTINUARE

Redacția își deschide porțile

Cititorul nu are nevoie de cont. Contul este al elevului, al profesorului sau al directorului și se deschide cu invitație sau cu cod de clasă. Numele public poate fi întreg, doar prenumele sau doar clasa. Adresa de email nu se publică.

O dată pe lună, redacția alege lucrările numărului. Acea alegere este ediția: arhiva, PDF-ul și cifra de sus. Lucrările pot apărea pe site pe rând, după ce au fost aprobate. Ediția este buchetul pe care redacția îl închide.

Scopul, pe termen lung

Revista nu este făcută pentru un singur an școlar. Vrea să rămână o presă a școlilor din cele două județe: douăsprezece ediții pe an, apoi arhiva, apoi anul următor.

Peste ani, un text scris acum la Tulcea sau la Constanța să poată fi găsit. O clasă care nu s-a născut încă să poată citi ce au scris cei de azi despre școală, despre oraș, despre Deltă și despre mare.

Numele vine de la gazeta pedagogică tipărită la Tulcea între 1935 și 1938, la Tipografia Cazanegrea, sub Asociația Învățătorilor. Seria nouă nu reface acele pagini. Le continuă rostul: o revistă în care lucrarea unui copil este citită înainte să devină pagină, și în care Constanța și Tulcea se citesc una pe alta.

Scopul lung este o memorie comună a școlilor din Dobrogea. Nu un perete de teme. O revistă cu redacție, cu număr și cu dată, pe care o poți deschide și peste zece ani.

EDUCAȚIE

Cuvântul către copii

de Comitetul revistei, ianuarie 1935 · reluat de redacție

Compunerile, înainte de pagină. Ilustrație.

Numărul 1 a apărut în ianuarie 1935. Comitetul le-a vorbit copiilor înainte de orice poveste. Profesorul Mihai Marinache a citit colecția la Biblioteca Academiei și a copiat acea adresă. O reluăm aici. Vorbele sunt ale comitetului. Ortografia este cea de acum.

Pe copertă, în acel an, stăteau D. Dogaru, învățător, inginerul A. Popescu, profesor, pictorul V. Pavlov, profesor, și I. Petrache, învățător. Redacția era a lui Constantin Petrache, revizor școlar. Administrația, a învățătorului N. Damienescu. Formatul notat de Marinache este 23 pe 17 centimetri. Abonamentul pe un an era 40 de lei. Abonamentul de sprijin, 80.

Omenirea se zbate încă în nevoi grele, pe care voi, copii, nu le înțelegeți.

Voi sunteți puși în afară de grijile noastre, ale celor mari! Vouă vă cerem un singur lucru numai: să ne ajutați când puteți și cum puteți. Revista Copilul Dobrogean este revista voastră, a copiilor din Dobrogea. Noi, învățătorii, o tipărim și ne vom bate capul să v-o trimitem prin poștă la toți aceia care veți vrea s-o citiți. Vouă vă cerem să ne trimiteți, prin domnul sau domnișoara voastră, ce găsiți că este bun de scris pentru colegii voștri: compuneri cu descrierea satului sau a unei excursii în jurul satului, ghicitori și păcăleli auzite în satul vostru, cântece, povestea satului vostru și altele.

CONTINUARE

Cuvântul către copii

Pe toate le vom publica în revista aceasta, pe care o veți primi în fiecare lună o dată, iar la sfârșitul anului vom împărți premii la cei mai harnici dintre voi.

Cu Revista Copilului Dobrogean deschidem o luptă de întrecere cu alte județe în care astfel de reviste există de mult și nădăjduim că nu vom rămâne cu mult în urma lor.

Ce s-a ținut din făgăduință

Revista a ținut până în decembrie 1938, numărul 11, ultimul pe care l-a avut în mână.

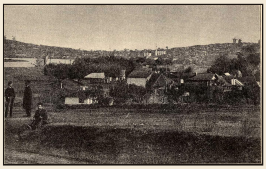
Marinache a numărat, pe cele 41 de numere pe care le-a văzut, peste 170 de semnături de elevi și peste 60 de semnături de învățători, institutori și profesori. Compunerea satului a încăput. Premiile sunt pomenite mai târziu, într-un număr din 1937, ca „câțiva premianți de la concursul organizat de revistă”.

Seria de acum cere același lucru, pe altă cale: lucrarea pleacă de la elev, trece pe la profesor și pe la director, și abia apoi stă în pagină.

LITERATURĂ

Povestea orașului Tulcea

de Nenea Nicu, februarie 1935 · reluat de redacție

Tulcea, vedere de la 1896. Domeniu public.

În gazeta veche nu avem colecția în mână. Avem o poveste. În februarie 1935, „Copilul Dobrogean” a tipărit „Povestea orașului Tulcea”, semnată Nenea Nicu. O redă Ligia Dima în cartea despre apa orașului, apărută la Tulcea în 2016. La nota de subsol, Nenea Nicu scria că ar vrea să fie un scriitor ca Ion Creangă și să fie tradus în toate limbile. Profesorul Mihai Marinache, care a citit colecția la Biblioteca Academiei, îl identifică: Nenea Nicu este învățătorul Nicu Damienescu, cel care ținea și administrația revistei.

Povestea nu este o cronică de arheolog. Este felul în care un dascăl le-a spus copiilor, lângă sobă, de unde ar veni numele orașului.

Locurile însă erau cunoscute unui copil din Tulcea, în 1935: șoseaua Babadagului, Cercul de Recrutare, locul zis „La Tabără”, dealul cu uzina de apă. Ortografia de mai jos este cea de acum. Vorbele sunt din pagină.

Toți ai casei plecaseră la plimbare. Moș Nae stătea singur acasă. Cu luleaua în colțul gurii, rezemat pe coate, privea afară la fulgii de zăpadă care se jucau șăgalnici prin curte. Se gândea la timpurile când era copil, ca Vasilică și Lenuța, nepoții lui, care erau acasă. Fără ei, casa părea pustie. Deodată ușa se deschise încet și nepoții lui, călcând ușor, se apropiară de bunicul și îi acoperiră ochii cu mânuțele lor înghețate, râzând cristalin. Zâmbind, le apucă mâinile și îi puse pe genunchi.

CONTINUARE

Povestea orașului Tulcea

- Pe unde ați fost, dragii bunicului? zise moșul voios.

- Am fost la plimbare, răspunseră copiii, în cor.

Copiii se așezară pe pat. În odaie era cald și focul duduia, cum duduie motorul de automobil. Bunicul se așează cu spatele la sobă, apoi, după ce se mai gândi, se așează lângă copii.

- Dragii bunicului, vreți să vă spun o poveste?

- Dar cum se cheamă povestea pe care vrei să ne-o spui?

- Povestea orașului Tulcea!

- E frumoasă povestea aceasta?

- Frumoasă, dragii bunicului! Pe șoseaua Babadagului, cum treci de Cercul de Recrutare, pe partea dreaptă a dealului, se găsesc niște ridicături de pământ și niște șanțuri. Acolo, în vechime, era o cetate numită Cetatea lui Tul, unde stăteau străjerii și soldații care dădeau de știre oamenilor din oraș năvălirea dușmanilor.

- Bunicule, unde se ascundeau oamenii când era război?

- Bieții, unde să se ascundă? Fugeau în pădure, căci prin locurile unde se găsește azi orașul, pe-atunci era o pădure mare și deasă, din care nu se mai vedea nimic. Se ascundeau acolo.

- Săracii! Dar orașul unde se găsea atunci, dacă era pădure?

- Ehei, orașul era spre soare-apune. Pe locul unde se zice astăzi „La Tabără” și pe dealul dinspre apus și miazănoapte, unde-i uzina de apă, acolo erau casele locuitorilor.

CONTINUARE

Povestea orașului Tulcea

- De ce se cheamă orașul nostru Tulcea?

- Ascultați. De mult, când cetatea despre care vă spusei era zidită și îngrijită, era un voievod care se chema Tul. Voievodul acesta, pe cât de bun cârmuitor era pe timp de pace, pe atât era de viteaz și priceput în război. Într-o zi, pe când judeca doi oameni, un ostaș îi aduse știrea că păgânii au năvălit în țară.

Tul, care după cum v-am spus era un viteaz fără pereche, pe loc își strânse soldații și ieși înaintea dușmanilor care veneau dinspre Babadag. Înainte de luptă cheamă pe căpitani să se înțeleagă.

- Ce facem, căpitanii mei?

- Tul, dragul nostru, noi zicem să stăm în fața dușmanului până la ultimul om. Tu însă întoarce-te la cetatea ta și așteaptă acolo dușmanul.

- Nu, dragii mei. Uite ce zic: să se facă niște șanțuri și acolo să așezăm niște prăjini care vor avea în vârful lor căciuli. Vreo câțiva soldați, ascunși în șanțuri, vor trâmbița, iar alții vor mișca prăjinile, astfel ca dușmanul să creadă că acolo se află grosul oștirii. Căpitanul Isac va face cum va fi mai bine. Noi, cu restul soldaților, ne vom înșira pe marginea pădurii din dreapta noastră. Așa! Când vom vedea că dușmanii năvălesc spre șanțuri, soldații care vor fi cu noi vor trage cu arcurile în plin. Ce ziceți de planul meu?

- Este bun, foarte bun! răspunseră căpitanii într-un glas.

- Și acum, Dumnezeu să ne ajute! Căpitane Isac, vin să te sărut! Războiul e mare pacoste pe capul oamenilor, dar pământul țării noastre e mai presus de orice. Cine știe ce mi se poate întâmpla? Așadar, știi ce ai de făcut.

CONTINUARE

Povestea orașului Tulcea

Voievodul Tul cu căpitanii și oastea rămaseră spre pădure, iar căpitanul Isac cu soldații săi așezară prăjinile astfel că, din depărtare, păreau adevărați soldați.

În dimineața următoare, armatele dușmanului se apropiară de șanțurile căpitanului Isac. O ploaie de săgeți sfârtecară prăjinile mișcătoare, care însă stăteau locului. Înfuriați de supărare, dușmanii se pregăteau să năvălească la șanțuri, când Tul, din marginea pădurii, le trimise câteva mii de săgeți. Zăpăciți de lovitura primită, dușmanii dădură înapoi, să-și vină în fire, când alte câteva sute de săgeți le răriseră binișor rândurile. Neștiind ce să creadă, voiau să vină spre pădurea unde era Tul cu ostașii săi, dar, deodată, căpitanul Isac cu trâmbițașii lui începură a trâmbița pentru lupta corp la corp.

Noaptea se lăsa încet, învăluind oastea lui Tul Voievod ca într-un văl de nepătruns. Țârâitul greierilor spinteca tăcerea nopții cu muzicuțele lor adormitoare.

Îngroziți peste măsură, dușmanii începură să se retragă. Voievodul Tul, călare pe un cal alb, în fruntea călăreților lui, năvăli asupra păgânilor, care, la gândul că vor fi prinși din două părți, începură a fugi care de care mai repede, aruncând arme, haine, aruncând tot, numai să fie mai ușori, să poată fugi mai repede.

- Voievodul Tul ce-a mai făcut după aceasta? întrebară nerăbdători nepoții.

- În fuga după dușmanii țării, căpătă vreo câteva răni grele. Știind că moartea este aproape, cu glasul stins, cheamă căpitanii în jurul lui și le zise: „Duceți-mă acasă, la cetatea mea, Tul… cea dragă! Acolo să mă îngropați!” Apoi muri.

CONTINUARE

Povestea orașului Tulcea

Căpitanii îl duseră la cetate, unde îl înmormântară cu mare cinste.

De atunci, voievodatul Tul, după ultimele vorbe ale conducătorului său, „Tul… cea dragă”, s-a chemat Tulcea, iar orașul s-a mutat spre răsărit, aici, unde se află și astăzi.

Ce se poate spune după poveste

Atât s-a putut relua din numărul de februarie 1935. Nenea Nicu voia o poveste de spus copiilor, nu un studiu. Cetatea, voievodul și vorbele de pe urmă stau în pagină ca poveste. Șoseaua, tabăra și dealul cu uzina de apă stau ca locuri pe care le știau cei care o citeau. Când numărul va putea fi ținut în mână, se va vedea și litera tiparului. Până atunci, povestea aceasta este fereastra care s-a păstrat.

TRADIȚII

Mărțișorul din cutiuță

de Corina I. Cernescu, februarie–martie 1937 · reluat de redacție

Potcoava și trifoiul. Ilustrație.

Din compunerile de mărțișor s-a păstrat o frază.

Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța o dă din

CONTINUARE

Mărțișorul din cutiuță

numărul de februarie–martie 1937 al revistei. Eleva se numea Corina I. Cernescu și era din Constanța.

Ce s-a citat

„Când am deschis cutiuța, un mărțișor frumos strălucea înăuntru. Avea pe el o potcoavă și un trifoi. Am mai multe mărțișoare, dar pe acesta îl iubesc cel mai mult.”

Atât este citatul. Restul compunerii nu este în sursa care l-a reluat. Aceeași notiță spune că alți copii, în același număr, legau mărțișorul de ghiocei și de joaca de afară. Nu le dă numele și nu le dă textul. Nu le scriem noi compunerea.

De ce contează o frază

Revista era scoasă la Tulcea, de învățătorii județului. În pagină încăpea și o elevă din Constanța. Marinache, care a văzut colecția, spune și el că au semnat copii din afara județului, între ei o școală din Galați. Fraza Corinei este fereastra dinspre Constanța pe care o putem deschide fără să ținem numărul în mână.

Ortografia citatului este adusă la regulile de acum: „strălucia” și „trifoiu”, cum stau în reluarea din 2026, devin „strălucea” și „trifoi”. Potcoava și trifoiul rămân semnele de pe mărțișor.

Când numărul de februarie–martie 1937 va putea fi citit pagină cu pagină, compunerea întreagă are întâietate. Până atunci, cutiuța stă deschisă doar atât cât s-a citat.

ISTORIE

Nenea Nicu era Nicu Damienescu

Redacția

Port la Dunăre. Ilustrație.

Povestea orașului Tulcea este semnată Nenea Nicu. Multă vreme numele din acte nu se vedea. Marinache, care a ținut în mână colecția de la Academie, îl spune: Nenea Nicu este Nicu Damienescu, învățător. El ținea administrația. Din anul III, nr. 7–8, septembrie–octombrie 1937, comitetul nu mai stă pe frontispiciu. Rămân Constantin Petrache, director, și N. Damienescu, redacție și administrație.

Marinache îl numește „gazdă în toate numerele”: apropiat de copii, sfătuitor. Iordăchescu, în 1938, îl numește „sufletul acestei reviste” și îl arată rugând colegii și școlarii să-i trimită câte un text scurt, ca pagina să se poată tipări.

Ce i se poate pune în seamă, după titluri

Textele, în afară de povestea orașului, nu le avem. Avem locul lor în sumar, așa cum l-a notat Marinache:

La nota poveștii din februarie 1935, Ligia Dima spune că voia să fie un scriitor ca Ion Creangă și să fie tradus în toate limbile. Atât se poate spune fără să-i scriem noi poveștile care lipsesc. Când numărul va putea fi deschis, „Motcu cel șchiop” și scrisoarea către cititori sunt primele de căutat.

CREAȚIILE ELEVILOR

Mircea Focșa, elevul din Pecineaga

Redacția

Serbare la o școală de sat, 1925. Domeniu public.

Din numărul 2 din 1935, elevii au început să trimită compuneri. Marinache dă, pentru început, patru titluri: „Amintiri dintr-o vacanță” (M.C.), „Portul Tulcea” (I.E.), „Din copilărie” (P.Gh.) și „Iepurașul” (A.G.). Numele întregi nu stau lângă inițiale.

Un nume se repetă însă până în ultimul an. Mircea Focșa, din Pecineaga, este elevul pe care Marinache îl trece primul între cei publicați des.

Versurile nu le avem. Avem titlurile, în ordinea în care le-a notat el.

1935

„Revistei Copilul Dobrogean”, numărul 3. „Vine”, numărul 4. „S-o apărăm”, numărul 5. „Cartea”, numărul 9.

1936

„După un an”, nr. 1. „Martie”, nr. 3–4. „Eroii”, nr. 5. „Căline”, nr. 9.

CONTINUARE

Mircea Focșa, elevul din Pecineaga

1937

„Sub steagul sfânt”, nr. 1.

1938

„10 Mai”, nr. 5. „Să ne trăiești, stăpâne”, nr. 6–7. „Bine v-am găsit, copii” și „Rugăciune”, nr. 8–9. „A noastră-i România”, nr. 10.

Lângă el, Marinache îl pune pe Gheorghe Calciu, din Mahmudia, cu trei titluri: „O noapte la vie” (1936), „Eroilor” (1936) și „O vorbă bună” (1937). Nici aceste texte nu sunt aici.

Școlile care trimit, în lista lui, sunt printre altele Chilia Veche, Liceul „Principele Carol”, Meidanchioi, Beștepe, școlile de fete nr. 4 și nr. 3 din Tulcea, Pecineaga, Cerna, Lunca, Neatârnarea, Carmen Sylva, Casimcea, Mahmudia.

Apare și o școală din Galați, nr. 9. Revista nu a stat doar în oraș.

Marinache scrie că mulți dintre elevii publicați au contat, după război, în cultura și în administrația ținutului. Dă o listă de nume, între care Paul Barbăneagră. Nu spune care text îi aparține fiecăruia. Pentru Mircea Focșa trimite la o notiță din Steaua Dobrogei, nr. 2/1999. Până la versul tipărit, atât este cinstit să se spună: un elev din Pecineaga a avut, patru ani, loc în revistă.

ISTORIE

Patru ani de apariție

de D. Iordăchescu, ianuarie–februarie 1938 · reluat de redacție

Revista, de ținut în mână. Ilustrație.

În ianuarie–februarie 1938, D. Iordăchescu a scris în revistă un bilanț. Marinache îl dă aproape întreg. Îl reluăm. Ortografia este cea de acum. Unde Marinache a tăiat, stau punctele lui.

S-au împlinit patru ani de când a luat naștere revista „Copilul Dobrogean”, din Tulcea, sub conducerea unui comitet în frunte cu dl. revizor școlar Constantin Petrache, inițiatorul acestei frumoase realizări.

Revistă frumoasă și absolut necesară școlărimii județului nostru prin conținutul educativ și instructiv ce revista pune la dispoziție școlarilor noștri, dându-le totodată și posibilitatea de a se manifesta, fiecare, după puteri, scoțând lună cu lună în relief aptitudini ce se vor dezvolta odată cu vârsta.

Dar ca și în orice început frumos și revista aceasta a avut de luptat numai cu nevoi și fie-mi iertat… și cu nepăsarea multora dintre noi!

Cunosc sate unde chiar după patru ani de apariție această revistă n-a fost văzută de școlarii satului! Din aceste cauze și altele de ordin tehnic, apariția revistei se face cu multă greutate.

CONTINUARE

Patru ani de apariție

Vine timpul ca revista să apară de la 1 la 15 a lunii și în loc să aibă material așa de mult, încât să fie necesară o triere a lui, culmea nepăsării, revista nu are materialul măcar să se poată tipări, și atunci îl vezi pe bietul Nenea Nicu (dl. Damienescu), sufletul acestei reviste, cum roagă colegii și școlarii, în dreapta și în stânga, să-i vină în ajutor cu câte un articolaș, ca să poată umple măcar paginile din revistă.

D-apoi cheltuiala cu tiparul! Totdeauna cheltuielile au întrecut veniturile și atunci!… apel la buzunarul membrilor din comitet.

Dar să fim mai optimiști și, cu noul an de apariție, să nădăjduim că situația aceasta așa de precară va dispărea și, odată cu venirea în capul județului a d-lui revizor Constantin Petrache, cel care i-a dat viață acestei reviste, lucrurile vor lua altă întorsătură…

Ce s-a văzut după bilanț

Nădejdea lui Iordăchescu nu ține loc de sfârșit. Marinache a cercetat numerele până la nr. 11, decembrie 1938. Nu a găsit, în sursele lui, cauza închiderii. În acel ultim an, scrie el, pagina a primit și elogiul regelui Carol al II-lea și al marelui voievod Mihai. Asta o spune cercetătorul, nu citatul de mai sus.

Patru ani, în socoteala lui Iordăchescu, înseamnă de la 1935.

Revista a fost lunară, dar multe numere au ieșit câte două odată. Marinache numără 41 de numere și peste 700 de pagini.

ISTORIE

Copilul Dobrogean, de la gazeta din Tulcea la seria de acum

Redacția

Format de ținut în mână. Ilustrație.

Copilul Dobrogean este, întâi, o revistă lunară scoasă la Tulcea de învățătorii județului, din 1935. Seria de acum, pentru școlile din Constanța și Tulcea, îi reia numele. Lucrarea de față adună ce se poate verifica: o fișă de bibliotecă, un portret de oraș din enciclopedie, două texte păstrate din pagini și studiul care i-a fixat anii. Unde scrisul de mână poate fi citit în două feluri, o spun. Unde un an nu este văzut pe exemplar, nu îl transform în fapt sigur.

Biblioteca Universității din Cluj păstrează o fișă scrisă de mână, cu numărul 280259, la titlul Revista copilului dobrogean. Fișa spune că apare lunar, sub auspiciile Asociației Învățătorilor, secția Tulcea, și sub conducerea unui comitet: D. Dogaru, A. Popescu, V. Pavlot și Ior. Petrache. Anul I este 1935. Locul este Tulcea, din 1935. Redacția: Const. Petrache.

Pe fișele vremii, „Ior.” este prescurtarea de la Iorgu, iar „Const.” de la Constantin. Numele Pavlot este citit de pe scrisul de mână. O literă de la sfârșit se va limpezi abia când va apărea tipărită pe o copertă.

Aceeași fișă notează și schimbarea titlului. Primele numere se cheamă Revista copilului dobrogean. De la numărul 9 al anului I, titlul scris pe fișă este Revista „Copilul dobrogean”. Mai târziu, în ghiduri și în citate, numele se scurtează la Copilul Dobrogean. Este aceeași foaie.

Formatul notat pe fișă este 23 × 16 centimetri. O revistă mică, de ținut în mână.

CONTINUARE

Copilul Dobrogean, de la gazeta din Tulcea la seria de acum

Tipografia s-a schimbat pe parcurs. La început, fișa dă Tipografia „Moderna” a lui Panait Dimitriu. De la numărul 6 al anului I, tiparul trece la Tipografia „Dobrogea” a lui C. Donceff.

Numele Donceff este al unei case de tipar din Tulcea: librăria și tipografia lui Sava Donceff scotea, pe la 1910, ziare, hărți, manuale și vederi. Fișa din 1935 dă inițiala C.

La numărul 8, pe același șir de adnotări, fișa așază „Curierul Tulcei”. Nu scrie limpede dacă numărul a fost tipărit în atelierul ziarului sau doar pomenit acolo.

Pagina „Despre” a seriei noi pomenește Tipografia Cazanegrea. Fișa de la Cluj dă alte două ateliere, Moderna și Dobrogea. Până la un colofon care să o confirme, Cazanegrea rămâne o mențiune a seriei noi, nu un fapt citit pe exemplar.

Fișa de la Cluj ține anul I, 1935, numerele 1-10, și anul II, 1936, numerele 1-10. Zece numere într-un an, la o revistă numită lunară, se potrivește cu o foaie de școală. Anul de clasă nu are douăsprezece luni pline.

Fișa nu spune care luni au lipsit.

Jos, cu creionul, stau două însemnări: „(1) 857-1936” și „(2) 1034-1937”. Nu sunt explicate. Pot fi cote sau numere de înregistrare. Nu le citesc ca numere ale revistei.

Foaia a trecut de 1936. În februarie-martie 1937 încă apărea: de acolo au fost citate compuneri despre mărțișor. Profesorul Mihai Marinache, de la Seminarul Teologic „Ioan Casian” din Tulcea, a scris studiul „Din istoricul presei pedagogice tulcene - Copilul Dobrogean (1935-1938)”, în Convorbiri didactice, nr. 6, martie 2014, revista Casei Corpului Didactic Tulcea. Anul 1938 vine din titlul acestui studiu. Textul integral nu este pus online, așa că închiderea din 1938 o dau după el, nu după un ultim număr ținut în mână.

CONTINUARE

Copilul Dobrogean, de la gazeta din Tulcea la seria de acum

Enciclopedia României, în portretul orașului Tulcea, cu date calculate la 1 iulie 1937, o trece încă printre revistele lunare. În 1937 era socotită vie.

Din cuprins nu avem colecția. Avem două ferestre.

În numărul din februarie 1935, un învățător care semna Nenea Nicu a publicat „Povestea orașului Tulcea”. O redă Ligia Dima în volumul despre compania de apă a orașului, apărut la Tulcea în 2016. Povestea este spusă de un bunic, Moș Nae, nepoților Vasilică și Lenuța, lângă sobă, în timp ce afară ninge. Cetatea lui Tul stă, în poveste, pe șoseaua Babadagului, dincolo de Cercul de Recrutare. Voievodul Tul cade rănit după o luptă și cere să fie dus „la cetatea mea, Tul… cea dragă”. De la aceste vorbe, spune povestea, locul s-a numit Tulcea, iar orașul s-a mutat spre răsărit, unde este și astăzi.

O notă de subsol, citată de Ligia Dima, arată că Nenea Nicu voia să fie un scriitor ca Ion Creangă și să fie tradus în toate limbile. Numele lui din acte nu este dat.

Povestea nu este o cronică de arheolog. Pomenește totuși locuri pe care un copil din Tulcea, în 1935, le știa: șoseaua Babadagului, locul zis „La Tabără”, dealul cu uzina de apă.

A doua fereastră vine dinspre Constanța. În numărul din februarie-martie 1937, revista a publicat compuneri despre mărțișor. Eleva Corina I. Cernescu, din Constanța, scria: „Când am deschis cutiuța, un mărțișor frumos strălucia înăuntru. Avea pe el o potcoavă și un trifoiu. Am mai multe mărțișoare, dar pe acesta îl iubesc cel mai mult.” Citatul a fost reluat la 1 martie 2026 de Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța. Alți copii, în același număr, legau mărțișorul de ghiocei și de joaca de afară.

CONTINUARE

Copilul Dobrogean, de la gazeta din Tulcea la seria de acum

Două lucruri merită ținute minte. Revista primea compunerea unei eleve, nu doar articolul dascălului. Și primea o elevă din Constanța, nu doar copii din Tulcea. Seria de acum, cu ambele județe, are un precedent în paginile vechi.

Biblioteca Județeană „Panait Cerna” din Tulcea îl trece pe Gavril I. Coatu printre cei care au colaborat la „Copilul dobrogean”. S-a născut la 8 decembrie 1879, la Răscani, județul Vaslui, și a terminat Școala Normală din Bârlad în 1897. A fost învățător la Cochirleni, în județul Constanța, apoi la Zebil, Cerna și Posta-Telita, în județul Tulcea. În mai 1903 a scos, la Cerna, publicația „Colnicul Hora”. Între 1915 și 1929 a fost învățător și director al Școlii primare nr. 2 din Tulcea. A scris versuri, teatru și folclor. În culegerea coordonată de Grigore Tocilescu și Christea N. Tapu au intrat, de la el, 40 de cântece lirice, 21 de colinde și o baladă. Fișa biografică nu spune în ce an a scris în Copilul Dobrogean și nu îl pune în comitetul de pe copertă.

Profesorul Mihai Marinache nu a scos gazeta. A scris despre ea în 2014, în seria lui de studii despre presa pedagogică tulceană. În aceeași serie a tratat „Revista Corpului Didactic Rural”, „Colnicul Hora” (Cerna, 1903) și „Făclia” (Nalbant, 1934-1938). La el, Copilul Dobrogean stă între foile dascălilor.

Enciclopedia României dă orașul în care se tipărea foaia. La recensământul din 1930, Tulcea avea 20.104 locuitori. La 1 iulie 1937, populația era socotită la 21.090. Orașul stă la 126 de kilometri de Constanța și la 331 de kilometri de București, port la Dunăre. Pe locul lui, enciclopedia amintește așezarea romană Aegyssus, de care pomenește și Ovidiu.

Școlile orașului, în același portret: Liceul de băieți „Principele Carol”, Liceul de fete „Principesa Ileana”, un gimnaziu industrial de băieți, unul de fete, o școală de industrie casnică, trei școli primare de băieți, trei de fete și două mixte. Mai erau două biblioteci școlare, două asociații corale, un muzeu zoologic și arheologic și Liga Culturală. Copilul căruia i se adresa revista învăța în aceste școli.

CONTINUARE

Copilul Dobrogean, de la gazeta din Tulcea la seria de acum

Lângă Copilul Dobrogean, enciclopedia înșiră foile Tulcei din jurul anilor 1936-1937:

„Învățătorul tulcean” era foaia dascălilor, scrisă pentru dascăli. Copilul Dobrogean era foaia în care începea și compunerea. În același 1935, la Tulcea, apărea și revista literară „Dobrogea literară”. Sunt două publicații deosebite.

Seria nouă este revista online a școlilor din Constanța și Tulcea. Nu reface paginile din 1935.

Le continuă rostul: lucrarea unui copil este citită înainte să devină pagină, iar cele două județe se citesc unul pe altul.

Apare o ediție pe lună. Cifra de pe frontispiciu este numărul ediției, nu luna din calendar. Prima ediție este nr. 1. Octombrie nu este numărul 10. Numărul crește când redacția închide o ediție: alege lucrările numărului, iar acel set devine arhiva și PDF-ul. Până atunci, lucrările aprobate se citesc pe site, pe rând.

Cititorul nu are nevoie de cont. Poate filtra prima pagină pe județ. Poate intra pe rubrici, pe școli și pe clase. Poate căuta după cuvânt, rubrică, școală, an și lună. Poate deschide lucrările model, tema lunii și lucrarea lunii. La o lucrare vede autorul, școala, clasa, durata de citire, sursele, cuvintele și, dacă există, seria din care face parte.

Poate mări textul, porni contrastul, copia linkul și îl poate trimite pe WhatsApp sau pe Facebook. Poate descărca PDF-ul ediției și poate citi fluxul RSS. Se poate abona: primește un email de confirmare, iar la un număr nou primește ediția. Se poate și dezabona. Poate scrie redacției de pe pagina de contact.

CONTINUARE

Copilul Dobrogean, de la gazeta din Tulcea la seria de acum

Contul este al elevului, al profesorului sau al directorului. Se deschide cu invitația profesorului sau cu codul clasei. Nu există înregistrare publică. Numele public îl alege școala: complet, doar prenumele sau doar clasa. Adresa de email nu apare.

Elevul scrie în panou, de la o pagină goală sau de la un șablon: compunere, poem, interviu, cronică, știre. Ciorna se salvează singură. Are o limită de lucrări pe lună. În vacanța pusă de redacție, trimiterea se oprește, iar ciorna rămâne. Înainte de trimitere, vede dacă textul are un cuvânt care nu poate fi publicat.

Drumul este același pentru fiecare lucrare. Ajunge la profesor. Profesorul o poate întoarce cu indicații, o poate respinge cu motiv sau poate propune o corectură, pe care elevul o acceptă sau o lasă deoparte.

Apoi trece pe la director. Directorul o aprobă pentru școală, o poate întoarce sau o poate respinge. Redacția o publică sau îi pune o dată. Abia atunci se poate citi.

Rubricile deschise sunt Educație, Literatură, Creațiile elevilor, Cronica școlii, Dobrogea, Știință, Istorie, Interviu, Sport, Arte, Natură, Opinii, Știri, Recenzii și Tradiții. Un director poate cere o rubrică nouă.

După publicare, elevul își poate descărca diploma și poate propune lucrarea pentru lucrarea lunii. Clasa votează, profesorul confirmă. Comentariile și răspunsurile apar după moderare. Fiecare cont are un singur vot pe lucrare și poate semnala un comentariu.

Un concurs public există doar dacă îl deschide redacția. Atunci se poate vota fără cont: nume, email valid, confirmare din mesaj, un singur vot pe email, pe rețea și pe browser.

CONTINUARE

Copilul Dobrogean, de la gazeta din Tulcea la seria de acum

O dată pe lună, redacția alcătuiește ediția din lucrări deja publicate și trimite PDF-ul abonaților care au confirmat. Poate deschide tema lunii, poate marca lucrarea lunii, poate pune un premiu (mențiune, premiul I, II sau III), poate fixa o lucrare în rubrică, o poate marca drept model și o poate lega într-o serie. Ține școlile, paginile, concursurile și setările: limita lunară a elevului și vacanța.

O lucrare ștearsă rămâne în coș 30 de zile.

Revista nu este făcută pentru un singur an școlar. Vrea douăsprezece ediții pe an, apoi arhiva, apoi anul următor. Peste ani, un text scris acum la Tulcea sau la Constanța trebuie să poată fi găsit, cum se mai găsește, după nouăzeci de ani, compunerea Corinei Cernescu.

O lucrare de documentare se recunoaște și după ce lasă deschis. Pe numerele tipărite mai sunt de văzut:

Până atunci, atât se poate spune fără să adăugăm: o revistă lunară a învățătorilor din Tulcea, începută în 1935 sub titlul Revista copilului dobrogean, condusă de un comitet și de redacția lui Const.

Petrache, tipărită întâi la „Moderna” și apoi la „Dobrogea”, cu câte zece numere în 1935 și în 1936 la Cluj, încă vie în 1937, cercetată până la 1938, și redeschisă ca revistă a școlilor din cele două județe.